Suuri valiokunta

Sunnuntai 12.7.2015 klo 11.30—13.00

Läsnä
puheenjohtaja Anne-Mari Virolainen kok
varapuheenjohtaja Anne Louhelainen ps
2. varapuheenjohtaja Tytti Tuppurainen sd
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Simon Elo ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Jari Leppä kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
varajäsen Pekka Haavisto vihr
varajäsen Ari Jalonen ps
varajäsen Pirkko Mattila ps (4, 5) (3 osittain)
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Ilmari Nurminen sd
varajäsen Arto Pirttilahti kesk
varajäsen Sari Raassina kok
Ahvenanmaan vaalipiirin edustaja Mats Löfström r

Sihteeri
valiokuntaneuvos Anna Sorto, joka laati pöytäkirjan

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 24 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Eurooppa-neuvosto ja euromaiden valtion- ja hallitusten päämiesten kokous 12.7.2015
Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 42/2015 vp

Valmistelu

+Varapuhemies Pekkarinen
+Mäkelä

Valiokunnassa oli kuultavana:
- pääministeri Juha Sipilä

avustajinaan:
valtiosihteeri Paula Lehtomäki
EU-asioiden valtiosihteeri Kare Halonen
erityisavustaja Jari Haapiainen
valtioneuvoston kanslia
valtiosihteeri Martti Hetemäki
valtiovarainministeriö

Jatkokirjelmä EJ 15/2015 vp (E 137/2014 vp) on saapunut eduskuntaan.

Todettiin, että eduskuntaan on saapunut myös 11.7. pidetyn Euroryhmän raportti (EUN 41/2015 vp, asiakirja B 3) ja 12.7.2005 pidettävä Eurohuippukokousta koskeva valtioneuvoston valmistelumuistio (asiakirja C 3).

Pääministeri Sipilä esitteli asian. Puheenvuoron käyttivät ed. Tuppurainen, Arhinmäki, Karimäki, Essayah, Biaudet, Elo, Haavisto, Harakka, Jalonen, Tuppurainen, Myller, Niikko ja Marin. Pääministeri Sipilä ja valtiosihteeri Lehtomäki vastasivat puheenvuoroihin.

Pääministeri Sipilä ja puheenjohtaja Virolainen korostivat perustuslain 50 §:n 3 momentin merkitystä valtioneuvoston ja valiokunnan toiminnan kannalta.

Valiokunta totesi perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta jatkokirjelmänä EJ 15/2015 vp (E 137/2014 vp) toimitetuista tiedoista, Eurohuippukokousta koskevasta valmistelumuistiosta, siinä olevista Suomen kannoista ja valiokunnassa käydystä keskustelusta Suomen neuvottelutavoitteiden turvaamiseksi.

Keskustelun aikana puheenjohtaja Virolainen teki seuraavan pohjaesityksen eduskunnan kannaksi: valiokunta yhtyy valtioneuvoston toimintalinjaan.

Ed. Karimäki teki ed. Biaudetin kannattamana esityksen, että suuri valiokunta hyväksyisi seuraavan eduskunnan kannan: "Suomen neuvottelijoiden tavoitteena tulee olla euroalueen vakauden, yhtenäisyyden ja tulevaisuuden turvaaminen. Kreikka on esittänyt uuden tukilainaohjelmapyynnön Euroopan vakausmekanismin, EVM:n, kautta, asiantuntijat ovat

antaneet arvion Kreikan uudistusehdotuksista ja kreikkalaiset ovat kansanäänestyksessä indikoineet toivovansa muutosta.

Instituutioiden (IMF, EKP, EU:n komissio) arvio mahdollisuuksista aloittaa neuvottelut Kreikan lainaohjelmasta esitettiin valiokunnalle. Saadun selvityksen mukaan hallituksen kanta on instituutioiden suosituksen vastainen. Valiokuna katsoo, että instituutioiden arvioon olisi pitänyt luottaa.

Kreikan kärjistyvä humanitaarinen kriisi on torjuttava, ihmisten on saatava elämisen perusedellytykset koko EU:ssa. Se on eurooppalaisuuden ja yhteisten arvojen ytimessä. Siihen nojaa koko Euroopan unionin oikeutus.

Suomen kokonaisvastuiden ei tarvitse lisääntyä Kreikan nykyisessä kriisissä, sillä EVM:ssä on vielä toistaiseksi riittävästi pääomaa kattamaan Kreikan tarvitsema kolmas lainaohjelma. Pitkällä aikajänteellä ei kuitenkaan pidä olla kynnyskysymys, etteikö kriisinratkaisumekanismin kapasiteettia voisi kasvattaa, mikäli euroalueen vakauden turvaaminen sitä edellyttäisi. Euroalueen vakauden turvaamiseksi rakennetut kriisinratkaisumekanismit ovat osoittaneet toimivuutensa, sillä esimerkiksi Portugali ja Kypros ovat saaneet apuohjelmien turvin taloutensa vakaammalle pohjalle.

Viimeiset viisi vuotta Kreikan kriisiä on hoidettu niin, että pankit pelastettiin. Asiantuntijoiden arvioiden mukaan 75% hyödystä EU:n ja muiden velkojien alkuperäisestä operaatiosta meni kansainvälisille pankeille. Eniten hyötyjiä oli Saksasta. Normaalissa markkinataloudessa pankit ja sijoittajat olisivat kantaneet riskit. Kreikan leikkaukset ovat olleet kovia, ja valtaosan niistä ovat kantaneet jo valmiiksi pienituloiset ihmiset ja työttömäksi joutuneet. Tämä ei poista sitä tosiasiaa, että Kreikassa on välittömästi pantava toimeen rakenteellisia uudistuksia, jotka laajentavat veropohjaa sekä kitkevät harmaata taloutta, veronkiertoa ja korruptiota. Myös esimerkiksi Kreikan eläkejärjestelmäreformia on jatkettava siten, ettei eläkeiän nosto kosketa vain nyt nuorta sukupolvea. Kreikan hallituksella tulee silti olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, minkälaiset reformit takaavat parhaiten kasvun edellytyksiä.

Iso osa Kreikan valtion talouden ongelmista ja iso osa velkamäärästä on peräisin kotoperäisistä ongelmista. Mutta merkittävä osa on kuitenkin peräisin finanssikriisin eurooppalaisten pankkien pelastusoperaatiosta. Tämä on muistettava, kun kohtuullisen kompromissin ehtoja pohditaan.

Kreikan hallitsematon ero eurosta loisi pitkään jatkuvan epävakauden, joka pahimmassa tapauksessa uhkaa laajeta koko Euroopan laajuiseksi kriisiksi. Tavoitteena on pitää kaikki nykyiset euroalueen maat yhteisessä valuutassa. Mahdollisen Kreikan eurosta eroamisen jälkeen Kreikka ei todennäköisesti velkojaan maksaisi. Samalla riski siihen, että Suomi menettäisi kaikki nykyiset saatavansa, on suuri.

Kriisimaiden tukiohjelmia tai laina-aikojen ehtoja voidaan järjestellä sillä edellytyksellä, että kriisimaat toteuttavat taloutta tervehdyttäviä uudistuksia ja mikäli toimenpiteet nähdään koko euroalueen ja Suomen talouden kannalta turvallisimpana vaihtoehtona. Kriisi-

maiden tukiohjelmat toteutetaan niin, että ne tukevat työllisyyttä ja kasvua. Lähtökohtana on, että tukimekanismien kautta myönnetyt lainat maksetaan takaisin.

Kreikan hallitukselle on annettava tilaa valita talouspoliittiset keinonsa kriisistä nousemiseen joustavammin, mutta samalla siltä on vaadittava aitoa sitoutumista riittäviin rakenneuudistuksiin. Syriza on asetettava vastuuseen uskottavasta taloudenpidosta. Samalla EU:n ja Suomen on oltava valmiita välittömiin humanitäärisiin aputoimiin, jos koko Kreikan talousjärjestelmä ja ihmisten peruselintarvikkeiden ja lääkkeiden saanti uhkaa lähipäivinä romahtaa.

Valiokunta edellyttää, että neuvotteluissa haetaan kompromissiratkaisua Suomen ja Euroopan etujen turvaamiseksi, joka parhaalla mahdollisella tavalla turvaa saatavamme sekä euroalueen rahaliiton vakauden ja on kohtuullinen Kreikalle mahdollistaen maalle tulevaisuuden kasvun näkymät osana yhteistä rahaliittoa. Tältä pohjalta Suomi voi hyväksyä, että Kreikan kanssa pyritään neuvottelutulokseen EVM ohjelmasta.".

Ed. Karimäen esitys hylättiin äänin 15—4, 4 tyhjää.

Ed. Arhinmäki teki seuraavan esityksen eduskunnan kannaksi: "Suomi on valmis sellaiseen ratkaisuun, joka mahdollistaa Kreikan talouden kääntymisen nousuun ja työttömyyden alentamisen sekä estää humanitäärisen kriisin pahentumisen ja on valmis tekemään periaatepäätöksen EVM-ohjelmaneuvottelujen aloittamiseksi. Myös ns. instituutioiden (komissio, EKP, IMF) mukaan Kreikan ehdotus luo pohjan neuvotteluille uudesta EVM-ohjelmasta.

Tavoitteena pitää olla, että Kreikka pystyy maksamaan tulevaisuudessa lainojaan takaisin. Kreikan velkakestävyyden turvaaminen tulevaisuudessa voi edellyttää lainojen uudelleenjärjestelyjä.

Neuvotteluissa pitää edellyttää, että Kreikka tekee mittavia rakenteellisia uudistuksia erityisesti korruption torjunnassa, veronkierron estämiseksi sekä veronkannon parantamiseksi. Lisäksi eläkejärjestelmään pitää tehdä rakenteellisia uudistuksia.". Esitys raukesi kannattamattomana.

Ed. Tuppurainen teki ed. Myllerin kannattamana seuraavan esityksen eduskunnan kannaksi: "Suomen hallitus ei ole kyennyt hankkimaan riittävää tietoa ja luotettavia vaikutusarvioita Kreikan tilanteesta, joiden pohjalta kyettäisiin päätöksentekoon. Suomen on jatkettava neuvotteluja yhteisymmärryksen saavuttamiseksi euroryhmässä. Suomen on pidettävä kiinni vakuusjärjestelyn kautta neuvotelluista saatavista.".

Ed. Tuppuraisen esitys hylättiin äänin 15—8.

Valiokunta totesi perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta jatkokirjelmänä EJ 15/2015 vp (E 137/2014 vp) toimitetuista tiedoista, Eurohuippukokousta koskevasta valmistelumuis-

tiosta, siinä olevista Suomen kannoista ja valiokunnassa käydystä keskustelusta Suomen neuvottelutavoitteiden turvaamiseksi.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SUVEK 33/2015 vp: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston toimintalinjaan.

4. Muut asiat

Valiokunnan jäseniä pyydetään seuraamaan valiokunnan sihteeristön viestintää.

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on sunnuntaina 12.7.2015 klo 16.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto